

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

ВИДАННЯ: А.

D I Ł O

Wychodzi codziennie rano.

Реданція й Адміністрація:
Львів, РИНОК Ч. 18. II. ПОВ.
Телефон Реданції 248-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Квито: II. К. О. Львів 804 060
Банку Чеських Лавів
Прага „Діло“.
Рукописів не повертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ

місячно (з книжкою) 5.00 злот.
чвертьрічно 15.00
піврічно 30.00
річно 60.00
В АМЕРИЦІ 150 ДОЛ. у чл.
ХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. л.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СГ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО
КНИЖКУ Б-НИ „ДІЛО“ В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Політичні взаємини Карпатської України зі Словаччиною.

„А-Зет“ ч. 42 містить заяву мін. Ю. Ревая про політичні й господарські взаємини між Словаччиною та Карпатською Україною. Мін. Ревай загадав між іншим теж про зацікавлення британського, німецького й італійського капіталу Словаччиною та Карпатською Україною. Які користи дасть таке зацікавлення, виявлять щойно висліди переговорів.

Про взаємини між Карпатською Україною та Словаччиною заявив мін. Ревай таке: „Недавно мав я розмову з мін. Сідором і як конкретний вислід тих переговорів можу навести тільки те,

що словацький постійний делегат при міністерстві військових справ пос. Гашік заступатиме тепер теж інтереси Карпатської України. Постійний делегат Карпатської України при словацькій владі інсп. Гуснай дбає про тривкий розвиток українсько-словацьких взаємин.

Переговорів про границі між Карпатською Україною та Словаччиною ще не започатковано, лиш вирішено пересунути ці переговори на час аж будуть остаточно устійнені кордони з Малярщиною.

Вибори були днем національного оптимізму.

ХУСТ. КУП. Малярські та за ними польські радіовисильні, зокрема малярська преса перед виборами до першого сойму Карпатської України, намагалися переконати європейський загаль, що населення Карпатської України ставиться вороже до виборів, до виборчої листи Українського Національного Об'єднання. Через малярську границу перепачковували масу різних летючок, в яких „в імені св. Марії Повчанської“ закликали зарід кидати до виборчих урн порожні конверти і таким чином виявити своє бажання: прилучитися до Малярщини.

Населення вже вчором перед виборами виявило, що розуміє повний значіння та святочність хвилини. Майже в кожному селі відбулися 11. ч. м. вчором збори при світлі смолоскипів, підчас яких бесідники звивали до єдності. Вулицями переходили походи з прапорами, картинами відомих українських діячів, співали патріотичні пісні. Всюди відбулися збори, на яких присутні присягали, що не будуть зрадниками народу і тому віддадуть свій голос за УНО.

В селі Нересниці відбулося зворушливе свято. Селяни при світлі смолоскипів закопали стовп, на якому в неділю, коли за листом УНО було щонайменше 98%, замає білий прапор.

Неділя — день виборів — була справді великим святом в цілому краю. Раненько спішило населення до церкви, опісля лавами пішло до виборів. Всі веселі, щасливі, що дожили до своєї свободи. До виборів йде кожний. Видно: тут несуть на руках діти старого батька, там на возі привезли безногого інваліда. Кожний хоче виконати свій обов'язок супроти народу.

А коли під вечір проголошено в селі висліди, що декуди впало лиш кілька голосів проти УНО, декуди ні одного зрадника народу не було, зазвонили дзвони на знак, що село здобуло білий прапор перемоги національної думки. При звуках дзвонів вивішували його на вежі церкви чи на приготовленому стовпі.

Багато закордонних журналістів слідували до сел за виборчими настроями. „Такого національного оптимізму, як у нас на селах підчас виборів, я ще не бачив“ — говорив представник канцелярії Райтера. Інший німецький журналіст повідомив: „Мені доводилося переїздити через багато сіл, в яких мав білий прапор. Я бачив, як селяни зі захопленням в очах дивилися на той кусинк полотна та гляділи на мене, немов хотіли б сказати: „Бачиш нашу гордість, чужинце?“ Ви повинні гордитися національною свідомістю Вашого престолодає“.

А сама столиця Хуст очікувала вислідів першої Січовою Гостиницею. Населення слухає

вістки, що їх подають із намонтованих гучномовців. Перший вислід з маленького пограничного села Біласовиці. Це село, куди не раз заходили минулого року закордонні терористи. А голос з ампліону повідомляє: „Всіх виборців 72, один на праці в Чехах один помер. Залишилися 70, які з'явилися всі та всі віддали свій голос за УНО. В селі вивісили білий прапор“.

Така була перша вістка. А за нею все інші й інші. Радісні та могутні. Зокрема села, що тепер лежать на малярській границі, своїми білими прапорами ясно заявили, що вони не хочуть йти до Малярщини. Замає білий прапор і над тою малою частиною Ужгороду, що осталася при Карпатській Україні. У всіх селах, що на них напали терористи, появилися в неділю білі прапори. Не цілих 20 тисяч голосів віддано проти УНО. Найбільше їх було в малярських селах, немало було теж у двох румунських селах, які не були задоволені з поставленого румунського кандидата. Також голосували проти УНО в декотрих селах, що були осідками бродівських та фенциківських агітаторів. Іза, яка супроти кожної влади стояла в опозиції, і цим разом не зломилася своєї традицій-засади.

При останніх виборах до чл. парламенту в Карпатській Україні участь виборців давала 68%, тепер вона дає 93%. Ці вибори мали бути палебсцитом. Тут його вислід: 92% населення висловилося за Карпатською Україною.

Про всі ці висвітлює, про здогадний терор та надування при виборах, шкода навіть говорити, про правильність та законний спосіб проведення виборів переконалися самі чужинці, між ними й німецький консул в Хусті.

Нові телефонічні лінії лучать Хуст зі Заходом.

За розмірно короткий час вдалося якнайкраще налаштувати телефонічну й телеграфічну сполуку Карпатської України зі західними частинами республіки. В листопаді й грудні м. р. така сполука була дуже важка, бо відбувалася вона лиш на двох лініях, які здебільша були зайняті на урядові розмови. Від половини січня ц. р. телефонічну комунікацію налаштували зовсім добре, так, що тепер із Хустом можна телефонувати й телеграфувати на Захід як і давніше з Ужгородом, чи Мукачевом. Службовики Свалявського телефонічного уряду разом з військовими телефонічними частинами працювали пильно від 15. листопада м. р., щоб перебудувати телефонічну сполуку до Ужгороду

У БЕРЕЗНІ — МІСЯЦІ ДЕШЕВОЇ КНИЖКИ

около 1.000 книжок по зниженим цінам
25—80%

продаватиме:

КНИГАРНЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ“

Львів, вул. Сикстуська ч. 20.

КАТАЛОГ дешевих книжок висилаємо даром.

(Каталог замовляти карткою за поштовою сплатою 5 сотиків).

417 1—2

Опіка над молоддю.

КУП подає із Севлюша, що там відбулися в понеділок, 20. ч. м. збори т-ва Краєвої Опіки над молоддю. На зборах вирішено повести інтензивну акцію над доживлюванням молоді і на цю ціль призначено 200 тисяч корон. Одночасно збори рішили видавати часопис для молоді, що його редагуватиме М. Мандюк.

МІНІСТР РЕВАЙ ПРО ЖИДІВСЬКУ МЕНШИНУ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ПРАГА. ЖАТ. Міністр Ревай порушив на пресовій конференції у Празі жидівське питання. Він заявив, що карпатоукраїнський уряд не думає радикально розв'язувати жидівського питання. Жиди становлять 12% населення краю; з огляду на те, що вони тісно зв'язані з господарським життям краю, радикальна розв'язка жидівського питання могла б ввести замішання у господарське життя.

Каси Хорих в Карпатській Україні.

В Карпатській Україні є три Каси хорих: у Сваляві, Перечині та в Хусті. Ці каси мають 26 тисяч членів, 72 урядовців і приблизно 50 лікарів. Всі ці уряди незвичайно активні.

По окупації Карпатської України страждала в Ужгороді недобудований дім вартости двох мільйонів корон і старий, власний дім вартости пів мільйона корон, в Мукачеві новий дім вартости двох і пів мільйона корон.

ПРЕДСТАВНИКИ ПРАСЬКОГО МІНІСТЕРСТВА КОМУНІКАЦІЙ В ХУСТІ.

КУП. До Хусту приїхали представники праського міністерства комунікацій у справі залізничної сполуки між Карпатською Україною і західною частиною федерації. Приїня їх міністр Ревай.

й Мукачева, тепер зовсім непридатну відповідно до нових обставин. Біля Ужгороду треба було повести нову телефонічну лінію на відстані 33 км., біля Мукачева на відстані 20 км. Одначасно поліпшено телефонічну сполуку з деякими поштовими урядами, які давніше мали тільки локальне значіння, тепер після зміни границь їх значіння сильно збільшилося. Це про поштові уряди в Чинадієві, Сваляві, Перечині й Середній. Тепер Хуст має п'ять нових ліній з того три на телефонічні розмови і дві на телеграфічну комунікацію.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Після виборів у Карпатській Україні.

(Від нашого спеціального кореспондента).

Хуст, 14. лютого 1939.

В неділю ввечора і в понеділок, коли ми, закордонні журналісти, сиділи в кімнатах карпатоукраїнського Бюро Пропанди в Хусті та прислуховувались до виборчих релій з місць — мимохідь прийшов мені на думку Львів. І не тільки Львів, але й тисячі інших місцевостей нашої тіснішої Батьківщини, де в цій самій порі сиділи наші люди при радіоголосниках і наслухували. Наслухували з таким самим напруженням і зацікавленням, як ми тут, — але може не з такою спокійною вірою. Бо хто не бачив тут підготовки і ходу виборів та хто знав, хоч приблизно, недавно ще національну відсталість та політично-громадське розеднання цієї землі — той очевидячки з трудом повірить у строго формальне переведення виборів.

У нас у краю, думаю, знайшлися люди найбільш патріотично настроєні, які, довідавшись про вислід виборів, потирали вдоволено руки і самопевно усміхалися, говорили:

— Славно! І вони навчилися робити вибори!

А потім трохи несупокійні міркування:

— Але як було на ділі? Скільки було насправді голосів за Український Національний Об'єднання і скільки докинули? Який дійсний образ настроїв населення тої маленької землі, за долю якої все ще тріпочеться кожне українське серце, де воно не билось б?

Вірю, що такі міркування і думки були, бо і Ваш кореспондент приїздив з подібними до Хусту мин. тижня. Він, що з ранці свого репортерського завдання знав і студював цю землю цілих останніх десять літ, бачив її адвиги і заломання, бачив культурно-політичний обман і корупцію, що безприкладно деморалізуючи, розкладали етнічний організм Срібної Землі.

Правда, останні місяці після перевороту розбурхали тут національну українську стихію, дали виплисти їй наверх, промовити, заманіфестувати, пірнути у вир державотворчої праці все глибше і все сильніше. Але ця стихія далеко ще не обіймала всієї етнічної маси. Так принаймні видавалося. Маніфестували міста, містечка і села, де вдалося закріпитися українській культурно-просвітній думці (і то не в цілості), наверх тиснулися, декларувалися ті, що розуміли правду свого українського походження, але кон'юктурально робилися „неутрачальними“, вірними „русинами Подкарпатської Русі“. Але далекі села? Верховина, Снявщина, Мармарошчина? Сотні москвофільських і мадяронських башт Феніка і Бродія?...

Це була загадка тривожна і болісна.

Пригадую перші дні після віденського арбітражу, дні, повні несупокієм і побоювань. У політичних колах Закарпаття говорили тоді:

— З виборами мусимо вичекати якнайпізніше. Перед нами величезна освідлююча праця, яка вимагатиме довгих місяців.

А тимчасом вибори, силою політичних обставин, прийшли скоріше, ніж можна було сподіватися.

Тож не диво, що в деяких політичних колах, які — як видавалося — були добре обзнайомлені зі ситуацією (головно за кордоном та у нашіх тіснішій Батьківщині), сподівання були дуже помірковані. В чеських урядових колах у Празі сподівались яких 45% „за“ і то не без деяких виборчих „коректур“ (таких звичайних і саморозумілих нині в Європі); москвофільські й мадярські кола навіть цього не давали. Не диво, що президент Гаха запитував отверто мін. Ревая: — А що буде, як дістанете при виборах лише 40% голосів, бо маємо такі певні вістки з Закарпаття? Мін. Ревая відповів, що сподіватися найменше 75%. Мадярска пропаганда за кордоном працювала повною паром, вістки про нечувані виборчі терор у Карпатській Україні, про побивання людей, масові арештування і т. п. доходили до всіх інформаційних пресових бюр Європи й Америки. Це має нагоду Ваш кореспондент особисто ствердити, прислуховуючись до найнеімовірніших розмов представників великої закордонної преси, що у виборчому тижні масово з'їхалися до Хусту. Було їх понад двісті, деякі зі спеціальними перекладачниками, що їх наняли собі і привезли з закордону. Обідали вони своїми і нанятими автом. ввесь край, придивлялися, говорили з населенням, фотографували.

Тут розуміли очевидно прекрасно, що це не тільки преса. Що це також політична інформація великодержав, для яких актуалізована українська проблема в Європі не обмежується

і не кінчиться на... Карпатській Україні. Вслід за цим начальник Пресового Бюро Карпатської України д-р Комаринський не вдав межі своїй ввічливості та готовості допомогти, інформувати, об'єктувати. Чужинських журналістів видно було всюди, на кожному кроці, в кожному місці. Всі вони укладали свої маршрути самі, за своїми інформаціями і за своїми вказівками.

З одною такою прогулькою вибрався Ваш кореспондент у навечеря виборів, у суботу 11. ц. м. Дорога вела через Сокириницю, Салдо-бш, Буштіно, Вонгів, Теревлю, потім через Тячів, Беделю, Тересву, Терново, Нерес-ницю, Вольхівці, Нягово.

Враження було несподіване, незабріханоясне, сильне, переконливе.

Була вже ніч, коли ми переїздили згаданими селами. На дворі бушувала негода, падав сніг з дощем, було сиро і холодно.

Вже на передмісті Хусту вдарила нас крізь мряку заграва ватри. Одна, друга, третя... Не тільки січовики на вершнях гір, але в кожному селі розпалала молодь „вогні свободи“. І походи. Всюди, куди ми переїздили, зустрічали ще святоточні походи з лямпіонами, смолоскипами, а то й із музикою. В темну ніч біла вгору непереможна українська пісня, машерували лави двигненого стихійно селянства. Похід ішов, або вертався вже від ватри, що розгорілася десь на горі під селом, від тої ватри, що стала кульмінаційною точкою нічної маніфестації. Коло ватри збиралися люди у святочному настрою, слухали промов своїх сільських провідників, відспівували національний гімн: „Ще не вмерла...“ і серед пісень, здебільша стрідецьких, наново формували похід. Ішли дівчата, хлопці, поважні господарі — навіть дідуся й бабки. Всі святочно одягнені, якісь розрадувані, захоплені. Ні сніг з дощем, ні дошкульна студія не могли спинити їхніх маніфестаційних виявів.

І не один з нас, наслухавшись закордонних мадярських радіопередач та начитавшись тенденційно зредагованих пресових телеграм, мимохідь оглядався за січовими „терористами“, що з добутих револьвером... виганяють людей на маніфестацію. А люди з ненавистю в серці, з тугою за мадярами у грудях, ідуть плачучи...

Так вірять ще нині в Будапешті, але ми повірити не могли, бо не бачили ні січовиків з револьверами, ні заплаканих, стероризованих селян. Зате всюди, куди ми переїздили, або й зупинювали авто, зустрічали нас радісні обличчя і піднесені вгору руки:

Що більше! В Буштіні бачили ми у рядах походу кілька рядів... жидів, старих і молодих, пейсатих і бородатих, з лямпіонами, що підносили вгору руки і заодно гукали:

Очевидно, сензація для закордонних журналістів величезна. Для нас — річ зрозуміла: цих людей завів у ряди маніфестантів трагізм їхнього положення в Європі, зокрема в Мадярщині, де протижидівські закони з дня на день загострюють і впарі з цим тривожна віра, що може в українській державі їх пощадять. Бо Карпатська Україна, однією з потрібної федерації, що донині не видала протижидівських законів. Фактом є, що карпатоукраїнські жиди зі завзятістю до недавня мадяронів зробились нині не менш завзятими українофілами, українськими патріотами з простої калькуляції самозбереження.

Поміняючи вище наведений факт виборчої солідарності, що його зрештою масово виконали жиди у всіх місцевостях Карпатської України, мушу ствердити, що виборча активність карпатоукраїнського села заімпонувала всім. Вибори, що відбулися в неділю зі своїм 92.40 процентним ефектом „за“, з 243.832 голосами за УНО проти 20.065 голосів ірреденти і неаполоні — не переходили, як звичайна виборча формальність, післасювана, як звичайно дотепер, корупцією, виборчою ковбасою і горілкою (продажа алькоголю була в обох днях заборонена), але як справжнє всенародне свято. Це святкування було таке масшталне, таке стихійне, таке широко-радісне, що всі ми не могли напросту дати віри очам. Особливо ті, що знали цю країну з давнішого часу. Якесь незбагненне містерія майже нагого, відомого національного самопізнання стряснула цими масами, розширила їм очі, кинула в обійми бра-

У 950-ліття хрещення України.

відбудеться під Протекторатом Високопреосвященного Митрополита Андрія Шептицького західом Тат укр. укр. студентів митрополита „ОБНОВА“ в дні від 26. лютого до 8. березня 1939 р.

ТИЖЕНЬ ХРИСТІАНСЬКО-СУСПІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Програма: Неділя 26. II. год. 9: Служба Божі в соборі св. Юра. — 26. II. год. 10: Свято хрещення Митрополита Андрія. — 27. II. о. д-р М. Конрад: Сучасні суспільні рухи. — 28. II. о. д-р К. Чехович: Громад. і сусп. ідеї в літературі. — 2. III. д-р В. Залозецький: Кореспондентський устрій і фашістський держав. 3. III. год. 1. Вівторок: Гітлеризм. — 4. III. год. 2. М. Добрянський: Московський націоналізм. — 5. III. год. 3. М. Андрусак: Польський націоналізм. — 7. III. год. 4. д-р К. Чехович: Християнський націоналізм. — 8. III. о. д-р Г. Костальні: Християнська спільнота в українському оформленні. Випадки відбуватимуться в залі Народного Дому, вул. Рутенського 22/II. Початок виступу год. 19.30. Після виступу дискусія. Вступ за добровільними датками.

та братові. Слово і поняття: „Україна“ — стало обявленням, великою і такою простою правдою, вірою і надією.

Ваш кореспондент бачив у дні виборів разом з усіма іншими кореспондентами, в різних місцевостях Карпатської України хід виборчої акції. Вечором і другого дня обмінявся думками з іншими товаришами, що їздили в інші виборчі округи. Погляди були одностайні: — вибори переведено зразково з повним збереженням ладу і спокою, без сльз будьякого тероризування населення. Міркуючи з ходу маніфестацій, без яких не обійшлася ні одна місцевість, і з настроїв населення — вислід виборів був зовсім логічний і зрозумілий.

(Пішу ці рядки з повним почуттям відповідальності за правдивість інформації та підкреслюю це з тим більшим притиском, бо знаю і розумію всю потребу правильної орієнтації спеціально українського читача).

Попробуємо всеж прослідити тайну цього величезного виборчого успіху.

Головну роль відіграла з нього безумовно пропаганда. Виконувана майже всіми силами українського громадянства міста і села, прийняла в останніх передвиборчих тижнях фанатичний просто характер. День у день від дала на села вся свідомо українська молодь, старша інтелігенція всіх професій, державні службовці після закінчення праці в установах, — коротко все, що думало і відчувало по українськи. Величезні заслуги покладає учительство, ще більші — організації „Січі“ на місцях.

Виборчі віча здебільша не були вічнями, але популярними виступами, відкликами до зову крові, криком совісті і серця, салом у темряві, що росло, кріпшало, аж охопило все і перемогло.

Очевидно, що великою допомогою у цій акції була свобода агітації. Уперше від останніх двадцяти років!

Дальше допомогли українській виборчій справі також самі маляри. Вістки про тяжке господарське положення і села і міста з оповані мадярськими областями — дійшли вже до всіх сіл Карпатської України. Так само люди знають від утіканців про тяжку побіду українських селян мадярськими жандармами, про оборону й погорду до їхньої народної мови (без огляду на те, чи звати її українською, чи руською), про мадяризацию назв і всього агричного життя. Дальше: нечувано брехлива пропаганда мадярського радів. А чейже ти радіо говорить про річі, які кожний може повірити на місці, яких брехливість лежить на на долоні. Писали ми вже давніше, що до Мадярщини нема тяги тут не тільки серед українського населення, але й серед самих тих місцевих мадярів. У цих останніх, безперечно добрих мадярських патріотів — рішають у цьому випадку господарські мотиви, спражжитку і заробітку, яка нагально стоїть перед ними в республіках федерації, ніж у Мадярщині. Такий нпр. випадок, що в Мукачеві розігнали конкурсу на посаду податкового інспектора, на яку зголосилося 40 інтелігентів, у цьому числі аж чотирьох адвокатів, говорить за пропаганду. Віткіачі, які майже примушували до сформування промадярської орієнтації.

Вслід за цим справа 20 тисяч голосів зинії (в яких крім голосів чеських русинів)

самих русофілів є майже половина мадярів) — у більшості рішуче не спирається на широку переконаність, але на звичайній калькуляції. Є тут ще „руські“, які вірять „контра спем“ в обрусіння режиму за допомогою Праги; — є мадяри, які рахуються все ще з приходом мадярської опозиції. А тоді — прийшло до пімсти. Цим мотивом оперують виключно провідники мадярської опозиції і цим мотивом тримають мадярське селянство у послусі.

Становище жидівської меншини зясували ми вище.

Всі наведені моменти допомогли до перемоги, яка, об'єктивно беручи, є зовсім зрозуміла. Вони спричинили, що у 187 місцевостях замаяли білі прапори (знак 98-відсоткової перемоги), при чому найзаметніше те, що більшість із них замаяла саме здовж кордонів Карпатської України.

Своє переконано українське обличчя виявила Карпатська Україна — вповні.

Роман Голіян.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

АМБАСАДОР ПОЛЬЩІ У ПРЕМ'ЄРА РУМУНИЙ.

БУКАРЕШТ. ПАТ. Амбасадор Польщі Рачинський відвідав румунського прем'єра патріарха МIRONA, якому вручив польські відзначення, надані 4 православним єпископам за заслуги на полі співпраці з автокефальною церквою Польщі.

Так багато
піниться
і так
добре
пере

Це опінія всіх господинь про мило Олень Шіхт. Воно дійсно чисте, видатне і без трудно усуває бруд, хоронить при цьому білля. ч. 13/43 1-1

МИЛО JELEN SCHICHT

3 польської преси.

„Тотальна великодержавна“ Ген. Людендорфа.

„Щоб мати змогу докладно оцінити реальний уклад сил у сьогоднішньому світі — треба всеж вернутися думкою до положення, яке передисло безпосередньо вибух війни років 1914—1918.“ Так пише лідер ППС п. М. Недзялковський в „Роботнику“ (ч. 52 з 21-го лютого ц. р.) у статті п. н. „Заки прийде нова сутичка“.

„В літніх місяцях 1914. р. тодішнє Німецьке Цісарство розпоряджало в Середній Європі сумою впливів, рівною більш менш тому, чим розпоряджає тепер під територіальним оглядом „Третій“ Райх канцлера Гітлера.

„Чехословачина була тоді складовою частиною монархії Габсбургів. Берлін перевищував Відень і політично і військово. Було тоді „трисоюззя“ Берлін—Відень—Рим; тому, що Мадярщина гр. Тіси грала ролю головної ланки між Берліном і Віднем — можна би говорючи новачасною мовою окреслити стан з червня—липня 1914. р. як стан „оси“ Берлін—Будапешт—Відень—Рим. На цю „вісь“ кинулася маленька Сербія...

„На що рахувала додатково „вісь“ з р. 1914? Рахувала на Еспанію короля Альфонса XIII. Не домагалася від Еспанії активної участі у війні. Домагалася приязної неврагальності, щоб паралізувати Францію від півдня. Справді! Король Альфонс XIII, ідейний попередник генерала Франка, робив усе, щоб ця „приязна неврагальність“ приносила центральним великодержавам якнайбільше користи. Еспанські пристані стали „базами“ німецьких підводних човнів. І якби не трісла союзницька вірність Італії (трісла під натиском „масонських лож“, як твердить у своїх спогадах провідник німецького католицького „центру“ Ерибергер, якого вбили пізніше теперішні прихильники гітлеризму) то Еспанія короля Альфонса XIII, виступила би найімовірніше до бою по боці... Берліна.

„Тодішня „вісь“ рахувала далі на Болгарію. Тут не розчарувалася. Рахувала на Румунію. Тут розчарувалася, хоча приволенний „партиїниками“ румунський Гоґенцолері плакав — кажуть — гіркими сльозами, як підписував декрет про мобілізацію проти центральних великодержав.

„Вісь“ рахувала ще на Швецію. Її надії і плани — надії і плани „оси“ — розбилися у цьому випадку об непорушну поставу тов. Брантінґа, провідника шведської соціальної демократії.

„Тодішня „вісь“ розпоряджала крім цього засобами Великопольщі і Помор'я, Галичини, Алязії і Льотарингії. У висвітлі воєнної акції заволоділа — поменшена на

Італію — Конгресівкою і Виленською Землею, Латвією, Естонією й у великій мірі Фінляндією, Румунією і малошо не цілою сьогоднішньою Югославією, Україною і Кримом, Донецьким Басейном, Округом донського війська, за посередництвом ген. Краснова, Мінщиною, Витебщиною і Смоленською Землею, ген. аж по Псков.

„Тодішня „вісь“ примусила совітську Росію Леніна—Троцького до „приязної“ — після берестейського мира — неврагальності.

„Ген. Людендорф створив тоді з того всього рід „тотальної великодержави“. Господарська машина діяла від Ростова над Доном до окупованої Бруксели просто величаво.“

„Вісь“ Берлін—Будапешт—Відень — каже п. Недзялковський — протиставила „демократіям Заходу“ в першій половині 1918. р. дві третини Європи як „господарське запілля“ і подекуди як людський резервуар“.

Як має виглядати справедлива політика?

ТЕЗИ П. ГЛОМБІНСЬКОГО В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ.

На прилюдному ендецькому зібранні, що відбулося у Львові в минулу неділю, виступив відомий „українолюб“ проф. Гломбінський з промовою, в якій накреслив напрямні польської політики супроти українців.

„Руська справа — говорив п. Гломбінський — що її називають українською, це рід троянського коня, якого залишили Польщі ворожі займанці. Ми, народовці, знаємо її досконало від її початків, ми знаємо добре, хто і з якою метою її створив, але на жаль занадто довго з великою шкодою для краю і цілої держави кермували тією справою в Польщі люди недосвідчені, навіть наївні, які запускалися в усікі переговори і нормалізації з ворогами, що чекають тільки на догінку для себе політичну „конюнктуру“, щоб звернутися проти Польщі разом зі своїми союзниками, щоб під притокою творення України проти Росії фактично ограбити Польщу з її південних і східних посідаостей“.

П. Гломбінський нагадав, що ще в 1903-му році він зясував ендецьку програму проти „українського сепаратизму“, але „з домі незалежної Польщі ту програму закинули, польські землі випродали українцям, народова організаційну праву звязали, польське селянство віддали під опіку неприязних елементів, і наслідки тієї самогубної політики бачимо в послабленні

Нові громади в тернопільському воєв.

Тернопільський воєвода видав розпорядком у справі утворення низки нових громад:

З громад Бертинки, Озер'яни й Вербятин, сільської волости Озер'яни, вилучується місцевість Корчунок і твориться з неї громада під назвою Корчунок у сільській волости Озер'яни; з громади Теляче в сільській волости Старе Місто вилучується місцевість названа Осада Теляче і з цієї місцевості твориться окрема громада під назвою Красуцко в обсязі сільської волости Старе Місто; з громади Лянерівка, сільської громади Буськ, у каменецькому повіті, вилучується присілок, названий Остапківці і твориться з цього присілка громада під назвою Остапківці в обсязі сільської волости Буськ і каменецького повіту; з розпарцельованого фільварку Ставки, що має 450 га поверхні, твориться у сільській волости Угриньківці, заліщицького повіту громада під назвою Понятово; з громади Боришківці сільської волости Окопи св. Трійці вилучується оселя Вигода Боришківецька і твориться з неї громада під назвою Вигода Боришківецька в сільській волости Окопи Св. Трійці.

польщини і в нахабності сепаратистів, які з'являючись в чужу допомогу і ставлячись гордо як би скрема великодержави у відношенні до Польщі, роблять собі „Піємонт“ у Карпатській Русі, протиставляючись закордонній політиці Польщі, показують явно скритані довший час займаницькі задуми. Послугуються самовільно склеєними статистиками буцимто однієї 40 мільйонної української народи окраїни польські землі називають, не вважаючи на протести самих русинів, українськими, розвивають при допомозі німців і своїх заморських кольтоністів проти Польщі злочинну пропаганду“.

В українській справі прийшов поважний зворот — казав п. Гломбінський — внаслідок того, що Німеччина повалила Чехословачину і створила український „Піємонт“ у Закарпатській Русі. Крім того підготовляється зворот в українській політиці польського уряду (?). Тому п. Гломбінський вважає за відповідне пригадати, що:

1) Справа російської України зовсім не зв'язана зі справою Галичини і Волині; це тільки претекст, щоб зєднувати наївних поляків.

2) Україні — це меншина в краю і безправно поклинкуються на руський наїрід, який вчинив в часі війни переслідували і переслідують

сьогодні за те, що він не хоче й чути про їх українську орієнтацію.

3) Всякі українські видання містять фальшиві обраховані на невідомість заграниці.

4) Підчас своєї влади у т. зв. „Західній Україні“ українці достатньо показали, чого поляки могли би сподіватися від їх влади, або від їх автономії на наших землях. Свійний приклад маємо на їх владі в Карпатській Русі“.

Вкінці п. Гломбінський домагається, щоб польська влада „не давала на будуче ніяких привілеїв на політичному, економічному і культурному полі ворожим або сумнівним щодо вірності Річипосполитій елементам“, щоб ви-

борчі ординації запевнили всюди перевагу польської людности без уваги на її число, щоб влада припинила всякі субвенції, експортні контингенти та податкові пільги призначані досі українським організаціям, щоб нелояльних учителів не переносити до західних дільниць, але усувати їх зі шкіл як шкідників, щоб влада не толерувала ворожих Польщі видань.

„Тільки консеквентна політика, гідна великої держави — закінчив свою промову п. Гломбінський — справедлива для лояльних громадян і гостра для ворогів зможе довести українців до притомності і Річипосполитій запевнить спокій на окрайних землях“

Польські висові школи в освітленні сенатора К. Бартля.

В дебати над бюджетом освіти промовляв 16. п. м. в бюджетовій комісії сенату професор львівської політехніки, сенатор Казимир Бартель. Промова цього колишнього прем'єра Польщі займалась відносинами в польських школах, зокрема у Львові, і знайшла великий відгомін у пресі та серед студентства львівських високих шкіл.

Сенатор Бартель м. ін. сказав: „Скінчення політехніки за 6 і 3/4 року — це „оптимум“, якого слід би собі бажати. В дійсності положення виглядає далеко гірше. Пересічний час студій студента львівської політехніки є 13,8 літ. Кінчить студії ледви 1/3 записаних. Причин цього лиха більше. Передовсім недостаточне підготування молоді, що приходять з середніх шкіл. Умовий рівень молоді, що кінчить середні школи, дуже низький. Ця молодь зовсім не знає чужих мов, польську мову опановує слабо, а писати по польськи очевидно не вміє, бо хто сьогодні це вміє? 58 прц. студентів, що записались у політехніку, не знало, хто це був Раймонд Пьянкар, аквафорту означили ці студенти як шийку водопроводу, 11 прц. нічого не знало про Галілея, 48 прц. не чуvalo про Рихарда Вагнера. Середня школа дає своїм учням чисто докторські проблеми, наприклад питання, що його поставила своїм ученицям стара, досвідчена в цих справах учителька в жіночій школі: Чи воно правда, що близьке співжиття вбиває любов? Дальною причиною — говорив сен. Бартель — теперішнього лихого стану справ є відносини у високх школах. В існуючих умовах абсолютно не можна працювати. Я обчислив, скільки наслідком різних заворушень у високих школах тратимо викладів та студій.

Отже з останнього зимового семестра відпало з моїх викладів і конструкторних праць 36 прц. Що якийсь час припинені виклади через преріжні заворушення. Академічна молодь хоче розв'язати жидівську справу. Атмосфера не до витримання. Єдиною акцією академічної влади — це „припинювання“ і „відпинювання“ викладів. По віднові викладів на кілька тижнів є спокій — опісля все повторюється від початку. Пасивне становище сенатів для мене незрозуміле. Я займаюся наукою з замишування і школа для мене святина науки. Якщо в цій школі маємо до діла з випадками здичиння, якщо 10 нападає на одного, коле його ножами і навіть убиває, то я з цим не можу погодитися і ніколи не погоджусь. Але це не все. Залишаються політичні виступи, зверненні проти уряду, навіть проти держави. Підчас бльокади університету перед кількома тижнями появився під час віча зелений прапор з великим мечем Хороброго. Виголошено промову, в якій є уступ, що цей прапор прийде небаком на зміну державному прапорові на варшавському замку“.

Тероризує і панує над цілою школою, по словам сенатора Бартля, група „народової“ молоді в силі 350 осіб. Супроти неї безсилні інші студенти і навіть ректор.

Як відгомін цієї сензаційної промови відбулись на днях демонстрації польської молоді під мешканням ректора Булянди, а „Слово Народове“ пише з цього приводу пристрасні статті під адресою сенатора Бартля.

Де будуть парцелювати землю у 1939 році?

У „Деннику Законів Р. П.“, ч. 12, поз. 65 і 66, оголошені 2 розпорядки ради міністрів з 11. лютого 1939. р. про поіменний виказ маєтків, що підлягають примусовому викупові і про парцеляційний план на 1940. р.

Згідно з цими постановами мають бути розпарцельовані на нашому терені такі маєтки:

1. ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ВОЄВІДСТВО, у повітах:

1. Боршівський і заліщицький: 400 га у Звенигороді, Трубчині, Угринівцях і Ставках, власність Ядвиги, Марії Кімеліман і Люїзи Лібенстріт;

2. Брідський: 234 га в Суховолі (власн. Г. Погорілес, А. Фрішман і О. Барах) і в Підкамені (Альберт Суміський);

3. Каміньський: 365 га у Добротворі-Странці і Мазерні над Рудном (власн. Куба і Зигмунт Вайсглас);

4. Копичинський: 215 га в Яблонові-Рудки (власн. Меч. Мушинський);

5. Радехівський: 470 га у Стоянові з Черкватичом і Романівкою і в Хараківці (власн. Л. Б. Я. С. А. і І. Ваглі і Гендзя Тумин); 610 га в Миколаєві і Стерківцях (власн. Етля Баран, Ф. Ков. Я. і С. Борак) і в Залісках (Ад. і Я. Борак);

6. Скалатський: 518 га в Іваниці і Зарубинцях (власн. Л. Пінинського);

7. Тернопільський: 260 га в Ходачкові Малім (власн. М. Гавриш); 120 га в Ісипівцях (Абр. Ротштайн, Сала Райхман і Л. Л. і Г. Фаєрінгі);

8. Заліщицький: 350 га в Новосілі Костюковій (власн. Я. Маргулес, Я. Орнштайн, К. Авербах і С. Менкес);

9. Збаразький: 180 га в Лубниках Вищих і Нижчих (П. Сегальова і Л. та О. Бубери).

II. СТАНИСЛАВІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО, в повітах:

10. Городенський: 100 га в Чортівці Дола (власн. Б. Баран);

11. Калуський і стрийський: 267 га в Гірині (власн. К. Діамандштайн, Р. Крайсберг, Г. Френкель), у Колодниці, Студинці (власн. Ш. Френкель) і як вище;

12. Коломийський: 115 га в Хомяківці і Кулачківцях (власн. Салі, Я. і Н. Меллерів, Банків, Рісів, Айсбарда і інш., Теодора, Степана і Ольги Шклярів, Евдокії Довган);

13. Надвірнянський і станиславівський: 85 га в Каминній, Велесниці Дол., Вовчинці і Зофії (власн. спадк. К. Гальперна);

14. Рогатинський: 195 га в Заланові, Дичках і Малиниськах (власн. Анни Канарок); 440 га в Насташині, Юнашкові, Озірянах і Куропатниках (власн. Ел. Бельської);

15. Станиславівський: 70 га в Крехівцях (власн. Ад. і Етлі Фаєрштайн);

16. Стерийський: 145 га в Монастирці (власн. Гальпернів і Сал. Зарваніцер).

III. ЛЬВІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО, у повітах:

17. Бобрешівський: 470 га в Девятниках, Ятвігах, Кологурах, Бринцях Церковних і Вибранівці (власн. І. Шептицький); 423 га в Ординації — Борині, Дроговиці, Острів, Городище Цетнар. і Юшківці (М. Мицельська);

18. Ярославський: 90 га в Добковицях і Рокитниці (власн. І. Аресін); 185 га в Микішу Ст. і Тухалі (власн. Г. Малаховської); 145 га в Муніні і Павлоєві (власн. Елс. Семінської);

19. Ярославський і руденський: 250 га в Людкові і Підгаї (М. Ягн) і в Ляшках Завязаних (власн. сп. Г. Ягн);

20. Яворівський: 525 га в Прибичах, Рудеві, Сенатові, Брухналі, Підлубах Мал., Чожині, Завалові, Бердихові і Вільшаниці (власн. Льва Шептицького);

21. Львівський і ряшівський: 265 га в Гуменці, Ніколовцях, Дубинці, Містках, Волі Сердницькій, Айнзідель, Бірці Новій (власн. спадк. У. Бруніцького);

НАСІННЯ

городові, цвітоті і пашні по
найнижчих цінах поручає

Едмунд Рідль

Львів, Рутівського 3.
356 тел. 204-12

22. Сокальський: 165 га в Будинні і Осередові (власн. Райхів і Г. Гавзен); 320 га в Теляжі і Довженів (власн. Із. Козебродської); 165 га в Тартакові, Рожанці і Ксаверіанці (власн. М. Урбанської);

Крім того мають у цьому році розпарцелювати добровільно у воєводствах: польським — 9.000 га, волинським — 6.000 га, тернопільським — 19.000 га, станиславівським — 6.000 га і львівським — 10.000 га.

Значить — дуже поважне число гектарів розпарцелюють у цьому році. Згідно з законом про земельну реформу, мають першешство купна малоземельні господарі, а їх так багато, що повинні викупити всю землю.

Наші селяни повинні дуже пильно стежити за оголошенням речиння парцеляції (у волості), у приписаному речинні внести зголошення (азір поданий у книжці: „Комасация ґрунтів“, ціна 1.15 зол., у „Сільським Господарі“) на руки того, що парцелює, або поручено до старства. На випадок відмови треба домагатись при свідках потвердження цього на письмі і вказання дороги рекурсу. На випадок відмови треба внести скаргу до старства, воєводства чи навіть до Міністерства Хліборобства і Р. Р. та таким робом боронити свого права, загарантованого в законі про земельну реформу, на підставі якого переводять узагалі парцеляцію. Беззастережне першешство набути землю мають малоземельні селяни, що зголосили комасацию ґрунтів.

За всіми інформаціями звертатися до „Сільського Господаря“, Львів, вул. Руська ч. 20.

Інж. І. Липчук.

Нововідкрита українська крапечка робітня виконує ЖІНОЧІ ПЛАЦІ І КОСТЮМИ на підставі найновіших моделей

М. ШУТЕР

бувший крав. майстер ф-ми „Marrot“

331 Львів, вул. Личаківська 29. 2-1

Самоуправні вибори.

ВИБОРИ ДО ГРОМАДСЬКИХ РАД
У БРІДШИНІ.

БРОДИ. ПАТ. Брідський староста видав розпорядок щодо виборів до громадських рад у цілій повіті. Голосування відбудеться у дні 11. березня 1939 р.

ВИСЛІД САМОУПРАВНИХ ВИБОРІВ.

Товмач: поляки 11, жиди 11, українська радикально-соціалістична партія 1. Фреквенція 93.5%.

Болехів: поляки 10, українці 7, жиди 6, німці 1. — Тому, що до виборів зголошено одну компромісову листу, голосування не відбулося.

К І Р

Львів, Уейського 6. Тел. 280-88.

СТАНІСЛАВІВ, 3-го Мая 4. П. тел. 233.

П Л Я Н И

К О Ш Т О Р И С И
Б У Д О В И

Брінон знову їде до Берліна.

ПАРИЖ. АТЕ. Ліній „Суар“ повідомляє, що д' Брінон, заступник президента французького німецького товариства, приїде небаком удару до Берліна, де матиме розмову з міністром фов Рібентропом. Треба нагадати, що міністр д' Брінон минулого місяця зложив у Берліні викликана була звязати напади деяких французьких шоденників проти мін. Бонне, якого закидували, що через Брінона потайки змалюється з німцями поза плечима французького амбасадора в Берліні.

Україніка.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА.

Віденське видання „Фелькішер Беобахтер“ з 14. II. помістила основну статтю п. н. „Карпатська Україна після виборів.“

Берлінське видання „Фелькішер Беобахтер“ з 17. II. містить між ілюстраціями дві знімки з Хусту, в яких скоплено маніфестації карпато-української столиці після переможних виборів.

„Остдайтше Моргенпост“ (Бойтен) з 19. II. помістила вступну статтю, присвячену Карпатській Україні, на основі помічень кореспондента з Хусту.

ХОРВАТСЬКА ПРЕСА.

„Обзор“ з 17. II. у вступній статті обговорює наслідки карпатоукраїнської перемоги у виборах; з 18. II. подає телеграму з Будапешту про статтю „Пестер Льюїд“, що є полемічним випадком проти віденського видання „Фелькішер Беобахтер“, який 15. II. м. обороняв карпато-український уряд. „Пестер Льюїд“ заявляє, що ідея корони св. Степана на території до Карпат сьогодні неактуальна, але з того не виходить, щоб маляри не протестували проти „волошського терору над автохтонним населенням.“

УБРАННЯ І ПАЛЬТА ДО МІРИ

з найліпших бельєських матеріалів поручає

ШАПІРА вул. Личаківська ч. 1.

ПІСЛЯ ДЕРЖАВНОГО ЗАМАХУ В ПЕРУ.

ЛІМА. ПАТ. Перувійська рада міністрів 5 година радила над ситуацією після невдатного перевороту генерала Родрігеса. Рішено покарати всіх учасників замаху. У краю спокійно.

ЧЕМБЕРЛЕН ВИБИРАЄТЬСЯ ДО МОСКВИ.

Як подає вечірня преса, прем'єр Чемберлен заявив, що в березні вибирається до Москви та інших північно-європейських столиць. Після Іденової подорожі 1935 р. були б це перші відвідини члена британського уряду у Москву.

ВЕЛИКІ МАНЕВРИ В ЄГИПТІ.

У березні та квітні відбудуться великі маневри єгипетських і британських військ в околиці Суецького каналу та в Лівійській пустині. Ці маневри викликають велике враження, бо підчас них кіннота перший раз заженеться далеко у пустиню. Оаза Багарія, коло якої відбудуться маневри, віддалена від долини Нілу на 600 км. На таку віддачу бедуїни уживають виключно верблюдів.

В. Б. ЄЙТС.

9

Ганраган Рулий.

(Докінчення).

СМЕРТЬ.

Дійшло до того, що Ганраган перестав блукати по околиці Чужинського Облазу, навіть щораз рідше ходив до міста. Його шкураний гаманець, де ще недавно було трохи срібників і мідяків, висів мовчазно над ватраном. Усе-ж не було видно, щоб він голодував, дарма, що його рука тяжче трималася палиці і його вилиці по-западались. Ганраган залюбки сидів над довгим вузьким озером, де відбивалася Багонна Скеля або проходжувався у модеревім гайку, обрямованій ліщиною та ясенями.

Минали дні і він поволі почав входити у взаємини з якимсь гострішим світлом, світлом ніжніших вражень, на межі якого загострюються колючі та мовчанка нашого світа. Іноді видавалося йому в гаю, що він чує химерну музику, якої не можна було пригадати собі, коли змовкала, наче сон, коли розсівається. У глибокій пополуночній тиші доходили до його вуха звуки, як зварі численних менів. А коли сонце ховалося за обрій і сходив місяць — озеро подобало на ворота зі слонцевої кости та срібла. З його передсвіткової тиші підіймалися квітання, невиразні сміхи серед плюскоту і бліді руки, що давали якісь знаки.

Одного осіннього передвечір'я, коли сидів над водою, де давно колись бунтарі лягали покотом цілими рядами — нараз якийсь крик надлетів зі сходу, спочатку далекий та невиразний, а потім щораз ближчий і виразніший.

— Я гарна, я гарна — він зумів схопити слова — птахи у повітрі, нетлі під листям, мухи під водою приглядаються мені, бо ніколи не бачили когось гарнішого від мене. Я — гарна, я гарна, пригляньтесь мені гори та ліси, які замирає, бо моє тіло повік яснітиме, тоді коли вас прогнали суета сует. Ви і людський рід і всі тварини і риби чи всі крилате мусите скапатися, як свічка, а я сміюся на весь голос, згадуючи свою молодість!

Крик обривався і знову повторяв ті самі слова як у одноманітній псалмі. Небаком ліщина на узліссі розхилилася і якась стара жінка проклавши собі стежку минула Ганрагана повільною ходою. Обличчя в неї було як земля, все порепане, біле волосся спадало повісями, а кризь лахміття прозірала шерстка від негоди шкура. Ганраган увесь здригнувся, бо пізнав біснувату Вінні Бирн, що волочилася з повіту в повіт, викрикуючи ті самі слова. Вона була колись така мудра, що сільські жінки шукали в неї поради на все, а голос мала такий гарний, що люди з околиці зїжджалися на вечорниці та весілля, щоб її послухати. Чародійні карлики відобрали їй розум яких 50 років тому, коли вона сиділа в літню ніч над озером співаючи про Кілоу, що гуляла серед волної піни.

Холодний вітер нагнав очерет. Ганраган у лихоманні згадав огонь у своїй хаті, що ще певне догоряв під згорілою стріхою. Ледви йшов під гору, який гнувся під тяжким бременем. Коли виліз на скелю, де ріс кріпким корінням тис і дивився на південь, де зазнав останнього кохання і сказав свої останні поезії: Дрібненька цятка рухалася між стоками гір і дісами, а коли приглядався їй — зростала. Врешті Ганраган пізнав Сорокатога Вілла, що ніс щось у яєних кі-

тах. Птах плив швидко навітряки, наче з довгої дороги, з наміреною метою.

Над своєю головою Ганраган побачив у його кігтях рибу, як кидалася на всі боки. Нараз риба впала з отвертим ротом між галуззя тиса. Ганраган не їв нічого вже другий день і хоч звичайно звик до голоду, тепер відчув його так сильно, що був би запустив свої зуби в живий риби. Кинув великим каменем в орла, що з диким конком кружляв над деревом і прогнав його. Потім почав лізти на дерево дуже горячково. Коли вже наближувався до риби між ятками двох галузок, що ясніла там наче зірка, галузь тріснула під його рукою і він упав тяжко на скелю. Відбився від неї і вдарившись плечима, а потім головою, стратив пам'ять.

Огонь уже знищив був його майно, а тепер духи землі, повітря і води, що віддавна зносили його проклони, зловили його хитро у пастку. Якесь лице схилилося над ним. Вінні Бирн — хоч тіла переконатись, чи він живе. Потім положила при ньому мокре полотно усе закривавлене від його ллї і трісла глечиком, звідки витягла кілька баряболів, бурмочучи. Всю ніч бачив, як вона поралась біля нього, чуя як підспівувала і бурмотіла. Досвіта він показав їй пальцем, де висить гаманець. Вона знайшла там якісь гроші, але мабуть не зрозуміла, що це таке, бо дістала тільки йку як милостиню. А може пригадала собі свою красу при світлі ранку.

Вийшла на двір і до обремка вереса шамшїла „холодний, холодний“. Покрила Ганрагана хворостою і пішла в гори з криком: „Я гарна, я гарна.“

Ганраган лежав увесь день у болях. По заході сонця почув голос Вінні, що вернулася. Так минуло кілька днів. Він слабнув, але зливалася

МИЛО

SMIETANKOWE

Isste

J.S. STERNIEWICZ-POZNAN

ч. 30/30

для
правильної цери

Японці збомбардували Лянчав.

ШАНГАЙ, ПАТ. 40 японських літаків збомбардували Лянчав, столицю провінції Кансу. З японських джерел твердять, що згинulo дуже багато цивільного населення. Китайські літаки намагались оборонити місто, але потерпіли дуже поважні втрати — мабуть 36 літаків. Японці втратили лиш один літак з 7-ма особами.

ЯПОНСЬКІ БОМБИ ВПАЛИ НА БРИТИЙСКУ КОЛЬОНІЮ.

ГОНКОН, ПАТ. Коли японські літаки бомбардували китайські місцевості, положені коло британської колонії Гонкон, кілька бомб впало на брит. територію. Згинув поліцей-гіндус та кілька осіб.

У Гонконі бояться англо-японського загострення.

ПРОТЕСТ ЯПОНСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО КОНСУЛЯ В ШАНГАЮ.

Японський генер. консуль відідав голову міської ради Шангаю та заявив йому, що японський уряд вважає міську раду відповідальною за те, щоб вона перешкодила терористичним замахам. Він заповів писемний протест, в якому японці подадуть спис інцидентів на терені Шангаю, як терористичні замах на китайський Новий Рік, напад на 4-ох японців, на нанкінського міністра закорд. справ і т. п.

Хто буде новим прем'єром Сирії?

Велика рада сирійського націоналістичного блоку погодилася на те, щоб його члени взяли участь у творенні уряду. Якщо дотеперішній прем'єр все таки не погодився творити новий уряд, президент поручить цю місію мабуть Мазарові Паші Расіане.

Примирне рішення націоналістичного блоку довело до відпруження в Дамаску. Купці відчинили крамниці та доручили президентові меморіал з проханням порозуміння з Францією у справі прискіпшення ратифікації франко-сирійського договору.

Президент взиває населення зберегти спокій, щоб уможливити відповідальним чинникам розв'язку кризи у спокійній атмосфері.

СТАНОВИЩЕ ФРАНЦІЇ ДО КАБІНЕТНОЇ КРИЗИ У СИРІЇ.

РИМ, АТЕ. Як подає „Месалджеро“, французький високий комісар заявив сирійському прем'єрові, що французи самі обіймуть управу краю, якщо в найближчому часі не повстане новий сирійський уряд.

Візита англійських міністрів у Берлін.

ЛЬОНДОН, АТЕ. Коментуючи заповіджену візиту англійських міністрів у Берліні дипломатичний кореспондент „Манчестер Гардіан“ пише, що в часі свого побуту в Берліні англійські міністри Олівер Станлей і Гудзон зустрінуть німецького міністра господарки Функа і також представників райхбанку. Директор економічного департаменту Форін Офіс, Астон

Гваткін, виїхав до Берліна, щоб перевести вступні дискусії і прослідити можливість зустрічі міністра Станлея з маршалом Герінгом. По англійським інформаціям, головною метою візиту англійських міністрів у Берліні є дістати авторитативну заяву, що прояснювала б німецькі домагання щодо експорту, відомі з промови Гітлера у дні 30. січня.

Конкляве відбудеться 1. березня.

ЧІТТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО. ПАТ. Урядово оголошено, що конкляве збереться 1. березня

пополудні. Візьме в ньому участь 62-ох кардиналів.

Зі сойму.

У вівторок 21. ц. м. відбулося пленарне засідання сойму присвячене бюджетові міністерства хліборобства. Бюджет реферував пос. Остафін. Перед дискусією, до якої записалося понад 50 послів, виголосив промову мін. Понятовський. У дискусії забирав теж слово пос. Болюх.

ПОБУТ ПРЕМ. СКЛАДКОВСЬКОГО В ПАРИЖІ НЕ МАЄ ТАЙНИХ ЦІЛЕЙ.

Райтер подає з Парижа, що тамошні офіційні кола дементують вістку, що побут польського прем'єра Складковського має в Парижі якінебудь тайні цілі.

ДРУГЕ ЗАСІДАННЯ СЛОВАЦЬКОГО СОЙМУ.

У вівторок, 21. ц. м. відбулося у Братиславі друге з черги засідання словацького сойму, на якому прем'єр о. д-р Тісо виголосив програмову промову. Після виголошення промови, засідання переложено на черговий день.

НАРАДИ НАД ПОЛОЖЕННЯМ НІМЦІВ У ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ.

ПРАГА. ПАТ. В понеділок рада підкомісія для справ німецької меншини. Предметом наради була справа нормалізації приписів, що обмежують участь німців у господарському житті. В четвер праский уряд переведе переговори над звітом підкомісії з німецьким провідником послом Кундтом.

СОВІТСЬКИЙ ЛІТАК НАД ФІНЛЯНДСЬКОЮ ТЕРИТОРІЄЮ.

ЧТК подає з Гельсінкі, що совітський літак перелетів фінляндський кордон у виборзькій окрузі та відлетів на територію Фінляндії. Фінляндська протилетунська артилерія обстрілювала совітський літак, однак без успіху. Літак відлетів у напрямі Ленінграду.

НАЦІОНАЛІСТИ ТВОРЯТЬ НОВИЙ СІРІЙСЬКИЙ УРЯД.

ДАМАСК. ПАТ. Унаслідок натиску президента республіки пос. Мазгар Паша Расляме, првідник націоналістичного блоку почав розмови, щоб створити новий сирійський уряд.

БРИТІЙСЬКИЙ ПРОТЕСТ ПРОТИ БОМБАРДУВАННЯ ГОНКОНУ.

ЛОНДОН. ПАТ. Бритійський амбасадор в Токіо дістав доручення зложити в японському уряді протест проти бомбардування японськими літаками Гонконгу.

Йому, що десь тут, недалеко, є якісь сили, що могли б умирати прорвати мур його болю і взяти його в інший світ. Чув голоси очерету, подув дерева і тріск вогню, мовчанку, якісь шелести серед мряки та поривні голоси.

Одного дня почув музику десь за дверима. Стіни танули і зникали, його ложе підіймалося у мрячній ясності, що падала з безмежної даліни. „Умираю серед небесної музики — подумав — Херувими та Серафими прийміть мою душу.“

Побачив іскри — це були вістря мечів проти його серця. Потім наглий промінь, наче біль у пристрасти, пронизав ясність і шец. Гаврагана охопила темін. Віні Біри стояла коло нього. Знову музика очерету і довгі кістляві рамена; відсунувся до стіни. Білі рамена, якби з променистої хмари виринули зпід лахміття і стиснули його. Потім шепіт. „Не будеш мене вже шукати більше серед жінок“ — Хто ти?

„Я з тих, що живуть у душах одержимих, хворих і тих, що коняють. Ти мій, поки світ не розтопиться як віск. Глянь, уже засвітили наші весільні свічки.“

І він побачив море білих рук з довгими свічками, з жемірками як троша.

Віні Біри сиділа при мертвому тілі Гаврагана до ранку, потім пішла прохати милостині. Її одноманітний спів супроводив удари П поморшених п'ят по пилявій дорозі. „Я гарна, я гарна. Я молода, я молода...“ співала і кидала прокляти на все, що смертне.

А коли запала ніч не вернулася вже до чаболової хати. Шойно кілька днів пізніше робітнику на торфовищі знайшли тіло Овена Гаврагана Рудого. Прикликати голосливий і приготували йому похорон гімне неакого поета.

Пер. м. р.

Вісти з Карпатської України.

ПЕРША ЖЕРТВА НА ВСЕНАРОДНИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОНД.

КУП подає з Хусту, що першу жертву всенародного національного фонду зложило одно з найбільших карпатоукраїнських сіл, Негрівці біля Колочава. Збірку перевів учитель-поет Мигус. Збірка дала 572.75 к.

СТИПЕНДІЯ ДЛЯ БІДНИХ УЧНІВ.

Дирекція державних лісів у Буштині рішила призначити 8—10 стипендій для незаможних абсолювентів карпатоукраїнських гімназій, щоб дати їм змогу відбудувати студії у праскій політехніці на лісовому відділі. Після закінчення студій стипендісти обіймуть посади, як фахівці в Карпатській Україні.

ЩЕ ПРО КАРПАТОУКРАЇНСЬКІ ВИБОРИ.

„Азет“ ч. 42 подає від свого хустського кореспондента ще такі подробиці про вибори до карпатоукраїнського сойму: Найбільшу дисципліну під час виборів виявили теж карпатські німці, яких є понад 9 тисяч в Карпатській Україні. Вони голосували всі до одного на листу УНО. В осередку німецьких поселенців Устьчорнім купець Кавнер продав 2.700 м. полотна, що його зужили на німецькі декорації

під час виборів. — Американський журналіст Мілер приглядався виборам у Нересниці та в Тячеві. Він говорив при допомозі свого перекладача з 84-літнім лідуном Петром Гасинцем, якого, як недужого принесли члени Карпатської Січі до виборів на носильцях до виборчої урни.

ЗІЗД КАРПАТОУКРАЇНСЬКИХ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ.

На день 5. березня визначено зізд карпатоукраїнських залізничників. Залізничники перейдуть рано в год. 10. вулицями Хусту зі станції під Січову Гостиницю, в якій відбудуться збори.

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА НА ВИСТАВІ В ЛЯЙПЦІГУ.

Цього року перший раз на весняній виставі в Ляйпцігу візьме участь Карпатська Україна, що виставить зразки українського народного мистецтва.

ГАРНИЙ ПРИКЛАД.

Управитель народної школи в селі Кошльові (хустська округа) в Карпатській Україні запровадив до школи радіоприймач і таким чином дав змогу селянам слухати радіої реланції.

Оборона Церкви не може бути протизаконна.

ОСТАННІЙ ПРОЦЕС ЗА ЗРУЙНОВАНІ ХОЛМСЬКІ ЦЕРКВИ.
(Телефоном від нашого кореспондента).

В Замості на Холмщині покінчився останній політичний процес проти православного духовенства на тлі відомих подій уліті минулого року. Перед трибуналом окружного суду станули, як головні підсудні: о. Гриць Метюк, декан із Грубешова і о. Кость Якимчук з Віткова на Томашівщині. Акт обвинувачення закидав між іншим обом священникам, що прилюдно легковажили польську державу та розпорядок томашівського староства називали не-

законним. Після дводенної розправи суддя Годашевський видав присуд, яким звільнив обох підсудних від вини й кари. Обвинувачував підпрокуратор Плешинський.

Вислід того процесу викликав велике аржання серед православного населення та церковних кол. По висліді цього процесу сподіються, що головний його спричинник, томашівський староста Веляновський уступить зі свого становища.

КТВ

Вирішна офензива національної армії В ЕСПАНІ.

З Бургосу повідомляють, що ген. Франко приготував останню офензиву проти червоних. Перегупування частин вже майже закінчене. В новій офензиві візьме участь 350-тисяч. армія з 1000 гармат. Офензиву поведуть у напрямі центральних та східних провінцій.

ТРІОМФАЛЬНИЙ ВІЗД ГЕН. ФРАНКА ДО БАРСЕЛЬОНІ.

БАРСЕЛЬОНА. ПАТ. У вівторок, 21. ц. м. 25 днів по здобутті Барсельони аціональними військами відбувся тріумфальний візд начальника вождя еспанської національної армії до Каталонії. На головних вулицях міста відбулася військова дефіляда, в якій взяло участь 50 тисяч воїнів. Над містом кружало 250 літаків. В парадах брали участь непроглядні маси населення, яке зіхалося з усіх сколинь Каталонії.

ФРАНЦІЯ РАДА ЯКНАЙШВИДШЕ ВИЗНАТИ НАЦІОНАЛЬНИЙ УРЯД.

ПАРИЖ. ПАТ. Політичні кола Парижа висловлюють думку, що визнання національного уряду Францією — це справа найближчих днів. Кажуть, що мін. Бонне зрезигнував уже з якихнебудь політичних гарантій. Як подають вістки, що прийшли до Парижа, по останніх розмовах

сен. Берара з еспанським мін. закордонних справ ген. Хорданом, то національний еспанський уряд не має зовсім охоти давати якінебудь формальні запоруки. Отже Франція му сить спиратися тільки на обіцянки щодо повної незалежності лиц. Еспанії від зовнішніх впливів та щодо становища ген. Франка до Франції.

Сподіються, що сен. Берар по конференції що він її має відбутися в середу з ген. Хорданом вернеться в четвер, або в п'ятницю до Парижа. В п'ятницю або в суботу відбудеться засідання французької ради міністрів, яка остаточно рішить визнати національний еспанський уряд.

Французькі дипломатичні кола вважають, що присутність французького амбасадора в Бургосі чимраз більше необхідна, хоча з уаги на незвичайно оживлені політичні розмови між Еспанією, Римом та Берліном.

Крім того в Парижі викликала занепокоєння віста про заповіджену номінацію Серраті Суннера прем'єром національного уряду. Навий кандидат на прем'єра є одним із найбільших співробітників ген. Франка, вождем „Філанги“, відомий зі своїх тоталістичних концепцій та зі своїх пронімецьких і проіталійських орієнтацій.

Промова Чемберлена в палаті громад.

ЛОНДОН. Під час наради у палаті громад, присвячених ухваленню повноважень для уряду зятигнути внутрішню позичку до 800 мільонів фунтів, прем'єр Чемберлен виголосив промову, в якій доказував потребу озброювання для вдержання миру. Прем'єр Чемберлен присвятив теж кілька слів і тим, що живають усіх заходів щоб викликати війну і заявив, що якби тепершня ситуація була догідна до міжнародної роз-

бройної конференції, то він негайно її скликав би. Англія вживатиме й надалі всіх заходів, щоб не допустити до війни, яка буде руйною для кожної держави в Європі. При цьому прем. Чемберлен перестерігав, щоб не давати віри всім розмовам про агресивні плани інших. Для Англії не мало б ніякої користі — почати з кимнебудь превенційну війну.

Новий бельгійський уряд.

По затяжній бельгійській урядовій кризі, вчора створено вікішій новий уряд у такому складі: Прем'єр — сен. Пієрлот, міністр справливності — де Шрівер, прилюдні роботи й комунікація — Марк, закордонні справи — сенатор Судан, внутрішні справи й здоров'я —

Екеаерс, суспільна опіка і праця — Ветерс, фінанси — Гут, хліборобство й господарство — Рішар, освіта — Блянкар, ладья оборони — ген. Деніс. Теки міністра козловий ще не обсадили. В уряді нема ліберала.

З природи і життя.

Шукають за причинами нервових болів.

Щодня шораз частіше повторяємо слово «нерви». Коли не знаємо причини недуги або лікар оглянувши нас, не знайде в нашому тілі нічого свідку хвороби, тоді часто дістаємо пояснення, що наша недомога «на тлі нервовім». Берлінський професор д-р Муральт мав недавно Науковому Т-ві цісаря Вільгельма цікавий відгук про свої дослідні над нервами. Ось один з його прикладів. На соняшному Тагіті скочив багаторий молодень з високої дошки в море. Він переплыв діраву сітку, якою відгороджують купальників від повного моря і нараз крикнув із болю. Якийсь електричний удар спаралізував йому ліву ногу. Його вкусила «електрична риба». На березі йому трапилось друге нещастя — його вкусив у праву ногу скорпіон. Його відставили до лікаря.

Скорість болю.

Біль від «електричного удару» проминув швидко, але рана від скорпіона залишилася і його болить. Хоч перший біль був непомірно більший від другого, він минає куди швидше. Д-р Муральт пояснює це тим, що біль, який пробігає нервами має ріжну скорість; один біжить зі швидкістю 100 метрів на секунду, а другий усього 3 метрів. З цього виходить, що не всі нерви однаково працездатні — одні працюють дуже повільно, другі дуже швидко. Один молодий американський лікар зробив такий експеримент, що пробував вязати разом різні нерви; в деяких випадках вони зовсім не хотіли разом працювати.

Ріжні нерви.

Що таке нерви? Класична теорія казала, що це нервова реакція на електричний процес. Нерв це наче електричний кабель, і про біль повідомляє нервову центральною струм, що біжить ним. Американський учений Дейль пробував пояснювати зміни у нервовій системі хемічними зміна-

ми. Тепер погоджуються противники двох теорій у тому, що ми маємо двоєкі нерви — такі, що передають враження під впливом хемічних змін і такі, що діють як електрика. Електричний кабель не можна злучити з хемічним процесом, бо це два зовсім ріжні явища. Та тут і там нерви складаються з живих комірок — байдуже, чи біль проходить електричним і хемічним явищем. Отже вирінає питання: як біль переходить з комірки до комірки.

Заморожений біль.

Ріжними експериментами ствердили, що коли нерви подразнені, тоді повстає тепло, хоч воно мінімальне — сьомиміліонна частина калорій на один грам нервової субстанції. Відомо, що тепло можна витворювати електричним струмом або хемічною реакцією. Нові дослідні д-ра Муральта потверджують теорію минулого віку, що за причиною болю треба шукати на кінцівках нервів, де витворюються своєрідні процеси з блискавковою скорістю. Д-р Муральт пробував пливки процеси схоплювати... розрідженим повітрям. Так йому вдалося — коли так можна висловитися образно — «заморозити біль». Він використав ацетильхолін та адреналін, як посередників, що мають передавати нервове подразнення хемічно з кінця одного нерву на другий. Виявилось, що такі подразнення збільшують або зменшують деякі вітаміни, з якими звязані деякі хвороби. Загально йде тут про дослідні над питанням, чи є звязок між нервовими процесами і переминою матерії. Завдання вчених у тому, щоб ствердити, що при якій нервовій хворобі змінюється в організмі і чи змінюючи відповідно матеріяльний стан деяких осередків у тілі можна теж поправляти «нерви».

Відомо, що перше завдання медицини: зменшити біль при ріжних недугах. Болі нервів дуже дошкульні і причина їх часто невідома.

Алькоголь і нащадки.

Алькоголь — ця отрута людства, є віддавна предметом наукових дослідів, що займаються впливом алькогольних напитоків на тіло і душу людини. Зокрема цікавляться лікарі питанням про вплив алькоголю на нащадків.

Недавно помістив у лікарській пресі цікаву статтю на цю тему німецький лікар Шак із Гірієнічного заведення у Фрибургу. Він стверджує, що більшість дослідників цієї справи переважно не признає можливості безпосереднього шкідливого впливу алькоголю на полові розродчі клітини, що потверджують також відповідні дослідні на тваринах. Згаданий лікар гігієніст перевів докладні дослідні людности в одному містечку, що лежить в окрузі славних баденських винниць. Місцеве населення вважає, що тамошня джерельна вода недобра до пиття, зате вино хвалять собі як «зміцняльний напиток». Через те мешканці згаданого містечка гасять спрагу тільки вином. Таксамо і немовлятам дають пити вино, а діти приносять зі собою вино до дитячих садків. Цей звичай ужитку вина замість води до гашення спраги існує вже від кількох століть, десь від 16. ст., коли у тих сторонах почали були годівлю винограду. Тому згадане містечко є просто ідеальним предметом для таких дослідів. Д-р Шак каже, що якби алькоголь дійсно впливав шкідливо на нащадків, то його шкідливий вплив мусів би вже давно виступити. Докладні-ж фізичні та психічні дослідні дітей і порівняння їх з пересічними здоровими дітьми не виказали ніякого зменшення фізичних вартостей. Дослідні стверджених психічних дефектів не дозволяють на твердження, що вони походять виключно від алькоголю, бо в інших містах нпр. у Гамбурзі, де куди менше вживають алькоголю відсоток умово-недорозвиненої молоді вищий. Таксамо не можна було виказати з цілою певністю, щоб поступ у науці дітей, що пють вино, був гірший ніж у дітей, що пють воду. В усякому разі, зазначає згаданий лікар, дослідні коло 3000 мешканців того незвичайного містечка не дозволяють на висновок, що надуживання алькоголю у предків відбивається шкідливо на потомстві. Таксамо і діти, що вживають у тому містечку вино не проявляють ніяких поважніших відхилів від норми.

Не тримайте долярівон, інвестиційних позичок та цінних паперів.

Пересилайте їх в депозит до

ПРОМ-БАНКУ

Львів, ул. Гродецьких 1.1. Тел. 292-15 і 200-15.

Охороните цінні папери перед крадіжкою, знищенням та довідається про виграшу згідно в речинці зазначаються Вам відсотки.

ОВОЧІ І НАУКА.

Ще донедавна торговець овочами, що спродажував якісь овочі тисячами кілограмів, купував їх «наосліп». Частина товару могла бути зіпсована і тоді йшла звичайно на дно моря, до бру-ж частину продавали по надмірній ціні і тому споживачі мусіли покривати втрати купця.

Сьогодні вже і у торгівлі овочами почали використовувати наукові дослідні, через що купці мають змогу уникнути непотрібних втрат при закупках великих партій овочів, а консументи дістають дешевий і добрий овоч.

Такі наукові способи провірювання стану овочів, використали купці головню в Америці. Ось нпр. недавно впровадили в життя американські вчені електричний прилад, що вказує яка квасота яблука. Таксамо можна тим апаратом виказати квасоту цитрин. Апарат збудований так цікаво, що спеціальний звуковий апарат дає знати, чи овоч добрий. Ось нпр. сододка помаранча видає глухий басовий звук подібний до голосу труби, квасна цитрина «співає» тонко як флейта.

Таксамо проїннями лямп Рентгена можна контролювати яблука та інші овочі, чи нема в них хробачні.

Сонні овочі.

Ще до недавня ніхто і не подумав би, що яблука можуть «засипляти» і «будитися». А проте таке чудо з кавки вдалося перевести д-рові Вестові, вченому природникові з Іст Меллінг. Він збудував газову камеру, в якій штучно можна створити найріжнородніші відмінні температури і вогкості повітря, від бігунового до рівникового. У тій коморі перепроводили тисячі дослідів з овочами. Підчас тих дослідів виявилось, що яблука можна «засипляти» навіть на цілий рік; у газовій коморі при відповідних умовинах овоч виділяє сам зі себе якусь наркотичну субстанцію і «засипає», а по кількамісячній летаргії можна овоч збудити у стані таким свіжим, якби його шойно перед хвилиною зірвали з дерева.

Дрібні вістки.

— Німецький лікар Гінтер на основі обсервації 11.051 злогів каже, що діти родяться частіше в 7—9 днів по повні чи новіку місяця.

— В Данії ухвалили поправку до подружнього закону, на основі якого затажний алькоголізм становить перешкоду до заключення подружжя.

— У Швеції видали розпорядок, на основі якого всі лікарі, що працюють у летунстві мусять перейти вишкіл у скоках з легкопадами. Це має на меті уможливити лікарську поміч недужим на далекій півночі, де лікар часто мусить діставатися на землю легкопадом через теренові труднощі для почалу літака.

НОВА КНИЖКА.
Вибіркова «ДІЛА»

ВОЛОДИМИР БІРЧАН

НА НОВИХ ЗЕМЛЯХ

— повість —

Доля емігранта у Чехословаччині.
Дія на Карпатській Україні. Боротьба за право громадянства і нову землю.

Ціна 2.50 зол.

Доступно у Видавництві «Діло»
по у всіх книгарнях і краях.

— Спалив свого товариша. Перший процес у міському суді розпочався під проводом судді д-ра Ласкомого. Розпочався нині sensationний процес проти Миколи Савицького, 35-літнього бузального зозорця, за те, що він вночі з 21. на 22 грудня м. р. у Львові, в намірі вбити Володислава Л. Деревляні бараки 1, замкнувши в них Лівача, що був сильно п'яний, підпалив з середом спричинив, що Лівач згорів до кости. Акт обвинування підле, що критичної ночі в год 21.30 ненадійно почав горіти деревляний барак при вул. Карпашській 13. Дозвоєнь того злочину вчинуваний Савицький забавлявся того злочину в різних ресторанах з В. Лівачем та Я. Пузиком. Найбільше винив Лівач, що в ресторані зробив бешкет у ресторані В. Ринковського. Вийшовши з ресторану всі три учасники забили взаємно ляглися і били. Пузік пішов до дому, а Лівач заволодів до барака Савицького. Свідок Попик бачив, як у барак Лівач просив Савицького вибачити йому, адже Савицький ігнорував це прохання. По злочині Попик побачив пожежу баряку і почув на Савицького: „Ще я підпалив“. Також першим свідком, а саме Волод. Санкою Савицький признався був до злочину підпалити і вбити.

Станиславів, ул. Жуковського 3

Wydawca: Spółka Wyd. „Dilo”, Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Dilo”, Lwów. Kł.
Branie Bogdanowa Chłaka „Dilo”. 3 apyknapi Bui Chłaka „Dilo”. Abola. Prow. 10